

0-1b

Ser618 (88)*

Law of divorce in Matlala's tribe

8/12 A.J. Mahloana

1. Thlalanô e ka se phethwe ke batšeoni fela; xe e se he ba be ba kaôlane fela. Xo kaôla ke ho no ~~ka~~ ratana le motho, he pelo e sa monyaka, he a tennwê a ka no itlohela a o kaolwa pele. Mokaola bangwe ba mmitša motlabô. Le ba meloko le bôna ba ka se rerê molato wa thlalanô ba o phetha. Sa nthla molato wa thlalanô o tla thôma ka batšeani he ba sa phedišane pila, ba hlwa mo hongwe ba tetana, mo hongwe mosadi are ôna le popô e nyane, ke nyaka ba popô e kxolo. Fa hongwe mosadi e le sethšathša, a hane ho bona monna yo mongwe a hlapôlôha, are orile ke a ntumiša hela o hlapôlôha, monna o tla a nama are ho joang, a dumelelwa, a tsena fase. Monna yo mongwe he a tšea mosadi wa mongwe, bare o mo hatela dikobo ka malokô. Monna o mo jwalo ke lehodu, o lefa ka setopo. Thlalanô e rerwa kxorong ya Môkxômana pele, ka moraho he molato o padile kxorong ya Môkxômana, o ya Mošate, wa yo rerwa ke kxôrô e kxolo ya Mošate. Thlalanô e ka no dirwa ke monna are ho mosadi wa hahe, ha ke sa ho nyaka a bone yo mongwe, hoba e le mosadi are ha ho sa mo nyaka a bone yo mongwe monna. Bangwe ba kwele melêla mosadi, bare mosadi yo wa haho o ya lôyana, monna a na me a mo hlale.

2. Ho be hôna le mokekolo yo mongwe bare ke Futhane, a tšewa ke morwa manamela, ba fetelwa ke bana, yo mongwe le yêna bare i ke kxoroši; a feta e šetše e le lesoxana le leholo. Ba fiwa mosetsana, ba mo thea leina la Ntupana. Ka moraho a thlala Manamela a tšêwa ke Seleng; lebakanyana la mengwaha ye mebedi, a bonena le Sothwane. Sothwane a mo nyala ka dipudi, ba di ~~ka~~ fa Šeleng. He Mokekolo Futhane a le kwa xa Sothwane a Helwa ke bolwetši ba mo tšea. Ba bo Futhane bare re tšea Ngwananyana, Mor. Sothwane a hana ka yêna are ke nyetše mmahe a lefa dikxomo

Ser 618

tša Šothwane. Ntupana are ho nywalwa, morena Šothwane a tšea dikxomo, a di sethlêla. Dikxomo ha ~~di hwe~~ di hwe, ho hwa motho. Lekxotla ke lona le le behelwang molatô wa ~~thlalanô~~ thlalanô, lekxotla la kxôrô ya mošate. Mosadi o hlalwa he a lôyana; byale ka monna o mongwe bare kxêlêbêtê Peu, o be a tšere basadi ba babedi, byalo a thlôkô metše mosadi wa hahe wa hahe wa pele, a seke a hlôkômela yo monyane. Byale mosadi yo monyane a kwa bohloko, a rata ho hapa pelo ya monna wa hahe ka dihlare.

3. E rile tšatši le lengwe kxêlêbêrê a name are dikê ka sehlare, a ithoma, mosadi yo monyane a nama a feta are bolôkô ba monna wa hahe a bo ngatha are o yo thlakanthša le dihlare, a tle a fe monna dijo sehlare se a hlakanthšitše le bolôkô bya hahe, hore monkxô wa bolôkô o tla dira mosadi wa pele hore a thswane le ~~bolôkô~~ bolôkô a mo nkxelê. Name ho ratwe yêna a le tee. Basadi ba baka monna. He monna o wa ha Pêu a bône taba a kôba mosadi yo a šala le yô moholo; ka hobane e le moloi. He ditaba di ile kxorông, hwa hwetšwa hore mosadi yo, o be a rata ho bolaya monna, ke hona lekxotla la kxôrô ya mošate le dumelela ~~hore~~ hore Pêu a hlalê mosadi yowe ka hobane o tla mmolaya. Monna a ka hlala mosadi he a mo katelêla dikobo, a bône yo mongwe monna. He mosadi e le moôpa ba tšea monnahe hore a tlo mo hlatswa dirôpe. Ke hore a belêhê ~~ba~~ bana bakengsa hahe. Mosadi bare ke kobo o thinthwa dintu, ke hore ke thswanelô a hore a itiwe, ka hobane o mo rekile ka dikxomo. Mosadi a ka ~~hlalwa~~ hlalwa he a bôdiša, ke hore he a fiwa bana ba feta ba e hwa; ba sa mo phelelê.

4. Mosadi a ka se thlalê monna he a mo nyetše ka dikxomo, le he monna a ka kxôlwa Bôrwa, mosadi a ka no ikxôkxôlêla bana he monna a ka kxolwa e sa le monnyana, a phetha ho hôla, bare re

er 618

a mmitša a se tle, hona ba kare e ya le Bakone. Le ha ho le byalo bana o tla no bëlêhêla yêna monna youwe wa lekhôlwa; ba bitšwa ka sefane ~~xx~~ sa hahe. He monna a kxotšwe, a nywetše, ba ísa ngwanenyana ha habo lesohana, hore are ~~mmmk~~ mothla a boyang a humane mosadi ka hae monna ha a ka kxôlwa lebaka la mengwaha ye e lesome; mosadi a ba a mošitelwa a wa, ba tla fa monna molato ka hore o timeletše lebaka le letelele. Fela monna yo a mo sentšeho o tla le fišwa kxomo, ka hobane a letše mosadi wa mongwe. He ba thlalana ke hore thlame o bôya le sa hahe, moholôdi o bôya le dikxomo tša bôna, ba bo mosadi ba bôya le ngwana wa bôna. Fela he a hladišwa ke o mongwe o swanetše hore a a nthše dikxomo tša ho lekana le tše a nyetšweng ka tšona le ho ísa pejana.

5. He ho thladile mosadi, monna o bôya le dikxomo le bana, he ho hladile monna pele monna o lôba dikxomo le bana. Mosadi o tlohela mabele, o tloha le dikxakxa tša mmeleng, he e se monna waswelê a mo fa mesesê ya hahwe ye a x e aparaho ka menyanya le dipheta a mo fa a tloha natšô. Ba bo mosadi ba ka belaela he monna a ka šala a bolokile dikxakxa tše a aparaho, bare ba tla šala ba tšea thšila ya ngwana wa rena ba e thla kanthša le dihlare. Maloi a tsena kateng, he thlalô e dirwa. He mosadi a thladile, bana ba šala le koko wa bona a šala a ba apehêla. He ho thlala mosadi, ba bo monna ba yo tšea dikxomo kamoka tše ba mo nywetšeho ka tšona, ba sêka tšohle, ba tšea, ba tšea le lengeta, ba tšea le se se ilang. He di sa tšwe dikxomo babo mosadi ba ka se apehê, he bare ke apêha mošimane wa e thlatlôla a e bea x fase, are le ka se je, le jele dikxomo tsábo rena moswammenô. He i tše dingwe di hwile, ba tla ba ba o ja melato. Ba kxona ba thlathlêha di, itš. Mosadi o swanetše hore he monna a hwile, are ho bolokwa, a tsenthšwe ka

Ser 618

mo ntlong ya mohu, e be loa phereketse ka ntle a lale ka fa.

6. Bare o robale ka fa moswamahô, o ntse a ho lôtile, mo hongwe o jelwe ke wêna. O tla tla a bulelwa ke ngaka, ba mo apola masêka a diatla le maoto, ba tsea dithapô ba di tlotša ka dihlare, di tlotšwa ke ngaka, ba mo apeša dithapô tše dinthso tša mešidi ya dihlare. Batho ba motse ouwe ba tla leola dihlohô kamoka. Ba beolêla lehu. Mosadi wa letsuala ka-phatê o tlotšwa le mmele ka dihlare tša mišidi a šale are swii a ifaletšwe. O llêla monna wa hahe ngweha hoba dikxwedi tše di thselelaxo. ~~Ha a tsene ka šukeng la dikxomo, ha a ngae mašimo. He ngweha o fedile ba dira byalwa, ba bo bitša byalwa bya meriri, ka hore ba phalôla d thloho ngaka e e le mo, ho tee le môhwana. Ba bitša ngaka e e le mo, ka tše le môtšwelele ka kixix~~ ya tlo mo apôla dithapô. Ba enwa byalwa, ba ba ba rêra môhwana. Ba mo abela ngwanabo mohu, hore a mo rôkêlê, ke hore a mo tšeê. He mohu a se na ngwanabo, ba mo abêla yo mongwe wa lelôkô labo-monna. Dikxomo ha di hwe ho hwa motho. Mosadi he a hwile a se na ngwana, ngwana-bo o swanetše ho ya ntlong ya moholoahe. He a hwile a na le ngwana, ke hona he a lefile dikxomo ka yêna. Monna a ka no tsea mo a rataho, fela ka molaô o swanetše ho ya habo-mohu a yô kxopela mosadi hôna.

7. He mosadi a hwile a sena ngwana, ba tsea ngwanabo mosadi, ba mo nyala fela e se bang byalo ka wa pele, ba ka no nyala ka kxomo e tee le sekabôrwana sa dipudi. A tsoše la ha moholoahe. Monna ka thswanelô o llêla mosadi ngweha kamoka, ha e se ba bangwe ba lla dikxwedi tše thselelaho fela. He monna a lletše dikxwedi bare o be a sa rate mosadi wa hahe. Lehu ha le thlêlwê, ka hore a se thatô ya motho. He mosadi a se na ngwana-bô, ho tla ya ngwana wa kxaitšedi ya hahe, le yêna o thšêlwa ka

Ser 618

dikxomo di se kae. Le he e le ngwana a sa le diropeng tsa monahe bare mosadi so, ka sesotho ha ho direlwe ho re monna ke ~~mxkx~~ mokxalabye, eupya monna-moholo o tsea monnyana a bolaise masohana dipelo. He monna a na le dilo tsa hahe o no tsea. Mosadi wa mongwe a ka se tsose ntlo ya mohu, ho nyakwa kxarebe ya tswelê la thothopa. Mosadi wa mongwe o setse a silafetse. He ba horosa ngwetši ngwe le ye ngwe ba apêha mabele a bareho ke thsima, ke lewa. Ke ona monyanya wa sehahešo wa sesotho ba thsêla byalwa ba e nwa.

3. Taba ya ho tsoša lapa la yo mongwe e rerwa ke babo monnyana. Ha ba ~~ix~~ etê ba ~~mx~~ botša batho bare ngwana-rena o yo tsoša lapa la ha moketêketê. Monna he a hwile mosadi wa mohlolohadi o nnêla mohlakô wa lapa la hahe, he ese he ba bôhadi ba sa mo hlôkômêlê. He a tsofetšê a ka ikêla baneng ba hahe, ha ho sa na taba. O lôtwa ke bana ba hahe he a tsofetšê.

Motho wa ho ~~ix~~ lôta mokekolo, o jo kxethwa ke moke-kolo ka ho bôna ka mo a thswaraho ka hôna. E ka no ba ngwana wa hahe wa lesohana, hoba wa mosadi. He a sena bana, hona a ka ya melokong ya habo. Hela a tsofalang ha a sa na lapa, ha a sa na ntlo, ha a sa laola, o ya laolwa. Le mo melatong ya lapa o no thselwa fela, le xe a kare ke a fetola ba ka no re ~~mxkx~~ na-mma yêna o tla be a bolelang, a re tuu. He monna a hwile a boêlela a tsêwa, bana ba a ba tswalang le monna yô ba ana yêna monna yô wa bobedi. Ba e ba tswetšeho le monna wa hahe wa ho hwa ba ana yêna le bôna. Bana ba ana dikxomo, le he a ka êta a ikxôkxôlêla ~~mxkx~~ bana ba ana dikxomo. He ba lelôkô la bo monna ba le hona, mosadi a ka se robale le motho o selê. O swanetše xo robala le wa lelôkô ka hobane ba mo nyetše ka dikxomo.

Ser 618

9. Ha a šalêla a robala le monna o šelê ho tle be ho se wa lelôkô la bo monna; a tšerwe ke lapa; le he monna a se na bônna mosadi o ya ikxôxôlêla, ke xore o nyaka bana mo a ratang. He ba bôhadi ba sa mo thlôkômêlê; o ya hahabô, bana ba šala, ka hore ba ana ~~šixam~~ dikxomo. He monna a hwile ba re ho dira byalwa bya ho tloša ~~marix~~ meriri ba mo kxethêlê monna yo a ka mo rôkelang, ke xore yo a tla tsena ntlong ya hahe a mmelehiša bana. He a ya hahabô ke he ba bôhadi ba sa mothlôkômêlê. He a ilê he habô ba bôhadi ba se na taba nayê, o tla a helwa ke kxaitšedi ya hahe ya monna, a ikxôkxôlêla le Bakone. X Ba ~~kêk~~ bôhadi he ba sa ka ba ba fêpa bana bauwe le ho ba apeša ba ka se ba se ba ruê, le hona ba ka se ba jêlê selo, le hona bana ba ka se ba tsebê. He ba kare hela ba hodile bare ba tlilo ba tšea, malome a bona o tla ba direlo molato. Pele ba ba tšea ba swanetše hore ba nthše kxomo ngwaneng yo mongwe le yo mongwe, ka hobane a ba otlile, ~~xhix~~ ~~x~~ ~~hixix~~ abile a ba hodišitše; kxôrô le yôna e tla éma nayê. He ba sa ka ba nthša dikxomo ngwaneng yo mongwe le yo mongwe, ba ka se ba bonê. Malome a bôna o tla nama a ba tšere ka hobane a ba ôtlile. Ngwana ha otlelwe. Mohlolohadi wa mosadi he a tloha a ya hshabo o tšea lexôxô fêle la ho alêla bana. Ba ka se mo fe dikxomo a sepela natsô. Mosadi he a hwetšwe ke monna o ~~h~~ bitšwa mosadi-a-letswala-ka-phetê; ke hore mosadi wa môhwana. He mosadi a boetše hahabô a bêlêha ba tlano bitšwa ka monna yo a hwileng, xe a ba ~~kxêkxêk~~ kxôkxôtšê, o belêhêla ba bôhadi ba hahe ka hore ke mosadi wa bôna. He a mo kaôtšê bana ba tla no ana dikcomo, ke hore ba tla no ana monna yo a k hwileng. Motho yo a kaôtšeng mmabôna o tsêna bošeho a tšwa bošeho ka mahwibi a banna, ke lehodu. Ka sesotho hona ba nore ke motho wa hahe, ke ~~hêkêk~~
- 10.

K34/12

7*

Ser 618

10 cont hore a se monna wa hahe ke mokaôla wa hahe. Mokaôla ha
a ba fepê, o ya thôbalông fêla, ba fepiwa ke malome.
a bôna. Mokaôla a ka se nyake moputso, o nyaka
bôthithô fela.

END 3. 6/8